

فصلنامه مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، دوره ششم، شماره ۲۰، پائیز ۹۵

بررسی چند مدل سیاست فرهنگی در حوزه آموزش عالی (با تأکید بر تجارب سیاست فرهنگی در دانشگاه‌های اروپایی و ایالات متحده آمریکا)

مسعود درودی^۱

چکیده

زنده نگه‌داشتن فرهنگ عمومی به گونه‌ای که قابلیت رقابت در عرصه‌های بین‌المللی را داشته باشد، خود مبتنی بر کیفیت نظام دانشگاهی و نظم درونی آن است. همچنین روزآمد کردن نظام ارزشی جامعه در چارچوب زمانی و مکانی خاص آن، تا حدودی بستگی به نظام دانشگاهی، تولیدات علمی و اشاعه آن در سطح کلان جامعه دارد. از دهه ۱۹۶۰ به بعد دانشگاه‌ها در کنار انتقال دانش به دانشجویان، عهده‌دار تولید دانش و پژوهش و تحقیق در زمینه‌های علمی و اجتماعی نیز گردیده و عهده‌دار مسئولیت‌های اجتماعی در حوزه‌های فرهنگی گردیدند. با توجه به اینکه تجارب کشورهای موفق در زمینه فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی در آموزش عالی، می‌تواند در ساماندهی مؤثرتر و کارآمدتر این نوع فعالیت‌ها در نظام دانشگاهی کشور ما به خدمت گرفته شود مقاله حاضر با هدف پاسخگویی به این سؤال انجام شده است که نحوه سیاست فرهنگی در دانشگاه‌های نمونه این تحقیق چه قلمروهایی را دربر می‌گیرند و چگونه سازماندهی می‌شوند؟ برای انتخاب دانشگاه‌های نمونه، براساس فهرست رتبه‌بندی دانشگاه‌ها، سه دانشگاه استنفورد، شیکاگو و ییل از حوزه آمریکای شمالی و کانادا و دو دانشگاه آکسفورد و منچستر از حوزه اروپا انتخاب شدند. برنامه‌های مورد اجرا در پنج دانشگاه در حوزه‌های فرهنگی، هنری، اجتماعی و عام‌المنفعه به تفصیل بررسی و گزارش شدند و در انتها پیشنهادات کاربردی محقق ارائه شده است.

واژگان کلیدی: سیاست فرهنگی، آموزش عالی، نظام آموزشی، تولید علم، توسعه اجتماعی، توسعه فرهنگی، سیاست گذاری علم و فناوری.

۱- کاندیدای دکتری سیاست‌گذاری عمومی دانشگاه تهران و کارشناس ارشد مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری
darroudi@css.ir

جوامع عصر حاضر مجموعه‌های پیچیده‌ای هستند که هر روز با نیازها، مسائل و چالش‌های جدیدی مواجه می‌گردند. شناسایی، پیدا کردن راه‌حل چالش‌ها و برطرف کردن نیازهای ناشی از این فرآیند تا حدود زیادی به عهده نظام دانشگاه است. از وظایف عمده دانشگاه‌ها تربیت و پرورش افراد متخصص، جهت تقویت بنیه سازندگی، توسعه فرهنگی و... برحسب شرایط زمانی و نیازهای اجتماعی، اقتصادی و تکنولوژیک مربوط به آن زمان است. از این رو، زنده نگه‌داشتن فرهنگ عمومی به گونه‌ای که قابلیت رقابت در عرصه‌های بین‌المللی را داشته باشد، خود مبنی بر کیفیت نظام دانشگاهی و فعل و انفعالاتی است که در آن صورت می‌گیرد. همچنین به هنگام کردن نظام ارزشی جامعه در چارچوب زمانی و مکانی خاص آن، تا حدودی بستگی به نظام دانشگاهی، تولیدات علمی و اشاعه آن در سطح کلان جامعه دارد. از آنجاکه سرمایه‌گذاری آموزشی در درازمدت نتیجه‌بخش است و به ده تا پانزده سال زمان نیاز دارد تا طی آن فرد را به گونه‌ای بتوان تربیت کرد که برای مدت پنجاه سال یا بیشتر بتواند برای جامعه خود بازدهی داشته باشد تحقق این امر بستگی به گذراندن یک دوره دانشگاهی دارد که فرد در آن تخصص و کارایی خاص را به دست آورد. از سوی دیگر، تحصیلات دانشگاهی خود به‌عنوان زیربنای توسعه و بهره‌برداری از منابع بالقوه در هر جامعه‌ای به حساب می‌آید و سهم عمده‌ای در رشد اقتصادی و توسعه اجتماعی جوامع ایفا می‌کند. (هومادی، ۱۹۹۰: ۳۶)

پیش از دهه ۱۹۵۰ وظیفه دانشگاه‌های اروپایی (به‌طور ویژه کشورهای اروپای غربی) و ایالات متحده آمریکا به انتقال دانش موجود به دانشجویان خلاصه می‌شد؛ ولی به تدریج از دهه ۱۹۶۰ به بعد دانشگاه‌های مذکور عهده‌دار تولید دانش و پژوهش و تحقیق در زمینه‌های علمی و اجتماعی نیز گردیدند (آلتنباخ، ۱۳۷۹، ص ۲) به‌مرور زمان با توجه به گسترش وظایف و کارکردهای دانشگاه‌های اروپای غربی و ایالات متحده آمریکا در سطح اجتماع و توجه به مسئولیت اجتماعی، به‌مرور زمان آنها به مسئله‌ی انتقال، بازسازی، و ارتقای فرهنگ جامعه نیز توجه کرده و سعی در ارتقای کیفی و کمی آن داشتند (پاکت، ۲۰۱۲: ۴۷؛ آلدرسون و همکاران، ۱۹۹۳: ۱۱۸-۱۱۹).

تجارب کشورهای موفق در زمینه فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی در آموزش عالی، می‌تواند در ساماندهی مؤثرتر و کارآمدترین نوع فعالیت‌ها در نظام دانشگاهی کشور ما به خدمت گرفته شود. تحقیق حاضر با هدف پاسخگویی به این سؤال انجام می‌شود که فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه‌های نمونه این تحقیق چه قلمروهایی را دربر می‌گیرند و چگونه سازماندهی می‌شوند؟

۱- اهداف تحقیق

چنانکه در عنوان تحقیق آمده است هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی سیاستها و فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه‌های نمونه این پروژه می‌باشد. هدف کلی مورد اشاره را می‌توان به شرح زیر تجزیه کرد.

۱- بررسی اهداف عنوان شده دانشگاه‌ها در انجام فعالیت‌های فرهنگی؛

۲- بررسی نحوه سازماندهی فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه‌های نمونه؛

۳- بررسی قلمرو فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه‌های نمونه.

۲- چهارچوب مفهومی تحقیق ۱-۲- فرهنگ دانشگاهی^۲

جامعه‌شناسان، علم را «نهاد اجتماعی» (مانند خانواده، اقتصاد، مذهب و سیاست) و دارای «فرهنگ مستقل» می‌دانند که دارای باورها، ارزش‌ها و معیارهای خاص خود است. این معیارها الگوهای اخلاقی و فنی مجاز و قابل قبول کنش و منش افراد وابسته به این نهاد را تعیین می‌کنند و به اعضای آن می‌گویند چه چیز مرجح، مقبول، پسندیده و مجاز است. این ارزش‌ها، انگیزه و محرک درونی و علایق شخصی کنشگران عرصه‌ی علم را جهت داده و در مسیر مشترکی که «ارتقای دانش» است سوق می‌دهد. از این رو، علم با تلاش مشترک کنشگران عرصه‌ی علم و با رعایت ارزش‌ها و هنجارهای خاص آن توسعه می‌یابد (مولکی، ۱۳۸۹).

دانشگاه یک مؤسسه و سازمان حرفه‌ای مربوط به علم است. از این منظر می‌توان هر تعریفی را که برای «فرهنگ سازمانی» و «فرهنگ حرفه‌ای» قائل شد، برای دانشگاه نیز در نظر بگیریم. پلور و پتریک داوسون در تعریف فرهنگ سازمانی می‌نویسند:

«فرهنگ سازمانی نظام الگومندی از ادراکات، معانی و باورها درباره‌ی سازمان خاصی است که معناسازی^۳ در میان یک گروه دارای انتظارات مشترک را میسر و تسهیل می‌سازد و رفتار کاری افراد سازمان را هدایت می‌کند (Bloor & Dawson, ۱۹۹۴:۲۷۶).

موضوع اساسی دیگری که در بحث فرهنگ دانشگاهی باید به آن توجه کرد، نحوه انتقال این فرهنگ است. فرهنگ دانشگاهی نیز مانند دیگر اشکال فرهنگ از طریق فرایند «جامعه‌پذیری دانشگاهی»^۴ به دانشجویان منتقل می‌شود. این فرایند ابتدا از مدرسه آغاز و در مراحل بعد در دانشگاه تکامل پیدا می‌کند. بوردیو بر پایه‌ی چنین نگرشی به انتقال فرهنگ دانشگاهی در مدرسه، استدلال می‌کند که «مهم‌ترین دستاورد مدرسه و آموزش برای فرد، دانش ژرف و دقیق که فرد حاصل می‌کند نیست، بلکه روش‌های کسب دانش، به دست آوردن عادات روحی خاص، روش‌های طرح پرسش و مسئله و رسیدگی به موضع‌گیری‌های نظری، مهم‌ترین دستاوردهای یک سیستم آموزشی است» (فاضلی، همان).

۲-۲- سیاست فرهنگی

تعریف سیاست فرهنگی وابسته به تعریفی است که از فرهنگ پذیرفته می‌شود. فرهنگ نیز دارای تعاریف متعددی است که از ماهیت پیچیده و غامض این مفهوم سرچشمه می‌گیرد. اگر فرهنگ را در مفهوم وسیع آن در نظر بگیریم سیاست‌گذاری فرهنگی به مجموعه‌ی وسیعی از اقدامات اطلاق می‌شود که هدف و جهت آنها توسعه‌ی حیات فرهنگی است. مثلاً یکی از شالوده‌های کلیدی سیاست‌گذاری فرهنگی «حق دسترسی به فرهنگ» است. اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر که پس از تأسیس سازمان ملل متحد در سال ۱۹۴۸ تصویب شد با تأکید بر حق افراد در مشارکت آزادانه در حیات فرهنگی جامعه، حق دسترسی به فرهنگ را به رسمیت شناخت. واژه «سیاست‌گذاری فرهنگی» به‌طور عام بر ارزش‌ها و اصولی که موجودات اجتماعی را در مسائل فرهنگی هدایت و راهنمایی می‌کند، اطلاق می‌شود.

سیاست‌های فرهنگی هرچند اغلب توسط دولت‌ها و از پای تخته‌سیاه‌های مدارس تا درون ساختمان‌های مجالس قانونگذاری و قوه مجریه تعیین می‌شود، اما تعداد بسیار زیادی از مؤسسه‌های دیگر در بخش خصوصی همچون شرکت‌ها و سازمان‌های اجتماعی نیز در این امر دخیل هستند. سیاست‌های فرهنگی

2- Academic culture

3 - sence- making

4 - academic socialization

اصول راهنما برای کسانی که تصمیمات و اقدامات آنها بر زندگی فرهنگی تأثیرگذار است، فراهم می‌کند. سیاست‌گذاری فرهنگی بعضی اوقات به صورت آشکار از طریق یک فرایند تعریف‌شده توسط یک سازمان متولی این امر تعیین می‌گردد. به‌عنوان نمونه، وزارت فرهنگ و یا یک سازمان هنری ممکن است سیاستی تصویب کند که در بردارنده اهداف و اصول عملی آن سازمان در خصوص تقویت مؤسسه‌های متأثر در مناطق مختلف باشد. با وجود این، اغلب موارد سیاست فرهنگی به‌طور رسمی تعریف نمی‌شود. در عوض، آنچه در این شرایط وجود دارد آثار فرهنگی حرکت اجتماعی است که برخی اوقات غیر قابل پیش‌بینی نیز می‌باشد.

این نوع سیاست‌گذاری فرهنگی مقطعی در واقع واکنش در برابر عوارض منفی آن دسته از اقدامات اجتماعی دولت‌ها و سازمان‌هاست که بدون در نظر گرفتن آثار فرهنگی آنها انجام می‌شود. «اگوستین گیرارد» از بخش مطالعات و تحقیقات وزارت فرهنگ فرانسه در کتاب خود تحت عنوان "توسعه فرهنگی: تجربه‌ها و سیاست‌ها" که از کارهای اساسی انجام شده در این زمینه است، سیاست فرهنگی را به صورت زیر تعریف کرده است: "یک سیاست، نظامی از اهداف غایی، مقاصد عملی و شیوه‌هایی است که توسط یک گروه دنبال می‌شود و به‌وسیله یک سازمان اعمال می‌گردد. سیاست‌های فرهنگی در یک اتحادیه صنفی، یک حزب، یک نهضت آموزشی، یک شرکت، یک شهر یا یک دولت قابل تشخیص است. اما صرف‌نظر از عامل مربوطه، یک سیاست بیانگر وجود اهداف غایی (بلندمدت، اهداف کوتاه‌مدت و قابل سنجش) و ابزارهایی (همچون نیروی انسانی، منابع مالی و قانونی) است که در یک نظام "کامل همیشه با هم ترکیب شده‌اند" (girard, 1983: 171-172).

همان‌طوری که فرهنگ یک امر فراگیر است، سیاست‌گذاری فرهنگی نیز مرکب از یک رشته اقداماتی است که برای توسعه زندگی فرهنگی انجام می‌شود. بسیاری از سیاست‌هایی که دارای پیامدهای عمیق فرهنگی هستند توسط سیاست‌گذارانی اتخاذ می‌شود که به ندرت قادر به درک ملاحظات فرهنگی تصمیم‌گیری‌های مربوط به مسائلی همچون حمل و نقل یا بودجه کل کشور می‌باشند.

۳-۳- فعالیت فرهنگی

فعالیت فرهنگی در مقابل مفهوم فعالیت سیاسی، فعالیت اقتصادی و تا حدی فعالیت اجتماعی قرار می‌گیرد. بنا به تعریف ارائه‌شده این فعالیت عبارت است از فعالیتی که حول محور تولید، به‌کارگیری، انتقال، استفاده و مصرف معانی و نمادها و شکل دادن، تغییر و ارتقای حیات روحی و معنوی افراد شکل می‌گیرد. " (کالاهای فرهنگی و رفتارهای ایرانیان - دفتر طرح‌های ملی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۱۳۸۱). در سال ۱۳۸۰، در دستورالعمل نحوه تشکیل کانون‌های فرهنگی هنری و اجتماعی دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور این تعریف از امور فرهنگی به‌عمل آمده است: مجموعه فعالیت‌هایی که توسط دانشجویان و در محیط دانشگاهی در هر یک از زمینه‌های فرهنگی (نظیر قرآن، نهج‌البلاغه، مطالعات فرهنگی، پژوهش‌های فرهنگی، گفتگوی تمدن‌ها)، هنری (نظیر فیلم، عکس، تئاتر، هنرهای تجسمی، موسیقی، صنایع دستی) و اجتماعی (نظیر امداد، مبارزه با اعتیاد، حفاظت از محیط‌زیست) انجام می‌گیرد.

اجلاس بلگراد در سال ۱۹۸۰ امور و فعالیت‌های فرهنگی را به‌طور مشخص شامل «میراث فرهنگی و انتشارات، موسیقی، هنرهای نمایشی، هنرهای تجسمی، سینما و عکاسی، برنامه‌های رادیویی، فعالیت‌های اجتماعی، ورزش و بازی و طبیعت و محیط‌زیست» دانست (دوپویی، ۱۳۷۴، ۱۰۱).

۳- روش تحقیق ۳-۱- روش انجام تحقیق

براساس یک تقسیم‌بندی کلی پژوهش حاضر در رده تحقیقات اسنادی (دوورژه، ۱۳۷۹) قرار می‌گیرد که در آن از طریق مراجعه به مدارک و منابع موجود، داده‌های موردنیاز برای پاسخگویی به پرسش‌های تحقیق استخراج و طبقه‌بندی می‌شوند. مهم‌ترین تکنیک کمی گردآوری اطلاعات در مشاهده اسنادی، تحلیل محتوا است، که ترکیبی است از روش‌های کیفی کلاسیک تحلیل تاریخی و ادبی که بیشتر ژرفانگر هستند و هدفشان تحلیل عمقی سندها است و سمانتیک کمی که روش تحلیل لغت‌های متن با شیوه‌های آماری است. با عنایت به این که شرط انجام تحلیل محتوا داشتن واحدهای تحلیل به‌خوبی تعریف شده و دارای چارچوب مشخص است، این تکنیک برای گردآوری داده‌ها در تحقیق حاضر مناسب به نظر نمی‌رسد. در واقع منبع اصلی گردآوری داده‌های موردنیاز در این تحقیق، سایت‌های رسمی دانشگاه‌های مورد مطالعه‌اند و براساس بررسی‌های مقدماتی نگارنده، اطلاعات مورد نظر ما در قسمت‌های مختلف سایت‌های مورد اشاره پراکنده‌اند که باید با جستجوی تدریجی و با در نظر گرفتن مقولات مورد نظر، استخراج شوند. به این ترتیب ما در این تحقیق به نحوی از روش تحلیل متن بهره می‌گیریم که عمدتاً روشی است کیفی و چنین تعریف شده: تکنیکی منظم و تکرارپذیر برای فشرده کردن واژگان بسیار از متن در تعداد محدودی مقولات محتوایی براساس قواعد صریح کدبندی (Stelmer, 2001). در واقع تلاش می‌شود با تعیین مقولات حتی‌الامکان به‌خوبی تعریف شده از طریق رجوع مکرر به متن، داده‌های مربوط به هر مقوله از درون متن شناسایی و استخراج شود.

۳-۲- جمعیت آماری، حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

واحدهای دانشگاهی فعال در اروپا و امریکای شمالی جامعه آماری ما را تشکیل می‌دهد. با عنایت به شمار بسیار زیاد واحدهای دانشگاهی در این دو قاره تصمیم گرفتیم لیست رتبه‌بندی دانشگاه‌های برتر را به‌عنوان چارچوب جامعه آماری در نظر بگیریم. با مراجعه به سایت‌های مرتبط معلوم شد که چندین فهرست از رتبه‌بندی دانشگاه‌ها در سطح جهان توسط موسسات گوناگون منتشر شده که در نحوه و بالطبع نتیجه رتبه‌بندی با یکدیگر متفاوتند به نحوی که در مواردی جایگاه برخی دانشگاه‌ها در فهرست‌های منتشره به نحو چشمگیری متفاوت بود. از جمله فهرست‌های شناخته‌شده‌تر می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

1-Webometric Ranking of World Universities

پایگاه سایت بالا کشور اسپانیا و آخرین ویرایش آن در جولای ۲۰۱۳ منتشر شده است. مؤسسه منتشرکننده ی آن International journal of scientometrics, informetrics and bibliometrics است.

2- Qs Top universities

فهرست فوق توسط Quacquarelli Sigmunds Limited منتشر می‌شود. در این سایت نحوه رتبه‌بندی دانشگاه‌ها توضیح داده نشده است.

3-Academic Ranking of World Universities (ARWU)

فهرست فوق توسط Shanghai JiaoTong university در کشور چین منتشر می‌شود. این فهرست دانشگاه‌ها را به تفکیک پنج رشته عمده علوم طبیعی و ریاضیات، علوم مهندسی، تکنولوژی و کامپیوتر، علوم حیاتی و کشاورزی، علوم پزشکی و دارویی، و علوم اجتماعی رتبه‌بندی می‌کند. معیارهای رتبه‌بندی این مؤسسه و معرف‌های هر یک در جدول زیر آمده است:

وزن معیار	معرف	ضابطه
۱۰٪	اعضای هیئت علمی دریافت‌کننده نوبل یا Field Medals	کیفیت آموزش
۲۰٪	فارغ‌التحصیلان لیسانس، لیسانس و دکتری دریافت‌کننده نوبل یا Field Medals	کیفیت دانشکده
۲۰٪	۱- تعداد مقالات چاپ‌شده در Science and Field	برون داد پژوهشی
۲۰٪	۲- مقالات فهرست شده در SCI و SSCI	
۱۰٪	تعداد مقالات منتشر شده به ازای هر عضو دانشکده	عملکرد به ازای هر عضو

با عنایت به این‌که رتبه‌بندی انجام‌شده تحت عنوان QS فاقد اطلاعات کافی راجع به نحوه رتبه‌بندی و ضابطه‌های آن می‌باشد ما آن را کنار گذاشته و از میان دو فهرست دیگر ARWU را برگزیدیم به این دلیل که به نظر می‌رسد معیارهای شفاف‌تر و دقیق‌تری را لحاظ کرده است. برای انتخاب دانشگاه‌های نمونه، با استفاده از روش نمونه‌گیری اتفاقی سیستماتیک و براساس فهرست رتبه‌بندی دانشگاه‌ها، سه دانشگاه از حوزه آمریکای شمالی و کانادا و دو دانشگاه از حوزه اروپا انتخاب شدند شامل: دانشگاه‌های آکسفورد و منچستر در اروپا و استنفورد، شیکاگو و ییل در آمریکای شمالی.

۵- نتایج پژوهش

با عنایت به حجم بسیار وسیع برنامه‌ها و فعالیت‌های بررسی شده در دانشگاه‌های نمونه، در ابتدا خلاصه‌ای از اهم این برنامه‌ها در پنج دانشگاه مورد بررسی گزارش می‌شود. سپس جمع‌بندی از مطالعه صورت گرفته ارائه خواهد شد.

۱- دانشگاه شیکاگو

دانشگاه شیکاگو در سال ۱۸۹۱ تأسیس شده است. در حال حاضر بیشتر از ۵ هزار دانشجوی مقطع کارشناسی و بیش از ۱۰۰۰۰ هزار دانشجوی در مقاطع تحصیلات تکمیلی و آموزش‌های حرفه‌ای در دانشگاه مشغول به تحصیل‌اند و بیش از ۲۲۰۰ عضو هیئت‌علمی به تدریس اشتغال دارند و دانشگاه ۸۲ برنده جایزه نوبل معرفی کرده است رشته‌های تحصیلی در چهار گروه اصلی علوم زیست، علوم انسانی، علوم فیزیکی و علوم اجتماعی دسته‌بندی شده‌اند. بودجه دانشگاه حدود ۶/۵ میلیارد دلار آمریکاست. در فهرست ARWU دانشگاه شیکاگو در رتبه نهم برترین دانشگاه‌های جهان و هشتم برترین دانشگاه‌های آمریکا قرار گرفته است. فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه شیکاگو به‌طور کلی در دو محور «امور اجتماعی و مدنی»^۵ و «فعالیت‌های هنری» قابل بررسی است.

در بخش امور اجتماعی و مدنی، دو مرکز خدمات اجتماعی^۶ و خدمات پزشکی دانشگاه، مدرسه هریس در مطالعات سیاست عمومی^۷ و مدرسه مدیریت خدمات اجتماعی^۸، فعالیت‌های مدنی و خدمت‌رسانی

5- Civic Engagement

6- University Community Service Center

7- Harris School of Public Policy Studies

8- The School of Social Service Administration

دانشجویان را سازمان می‌دهند و آنان را برای بر عهده گرفتن مسئولیت‌های اجتماعی تربیت و آماده می‌کنند. فعالیت‌های اجتماعی دانشگاه در پنج سرفصل و پانزده برنامه به شرح زیر ساماندهی شده است:

۱- فراگیری شیوه‌های خدمت‌رسانی عمومی^۹ که در چارچوب آن دانشجویان با شهر شیکاگو و نیازهای خدماتی این شهر آشنا می‌شوند.

۲- ارائه خدمات به‌طور مستقیم^{۱۰} در قالب برنامه‌هایی نظیر توزیع غذا به نیازمندان شهر، روزهای ویژه خدمت‌رسانی و معرفی داوطلبان به سازمان‌های خدمات اجتماعی جهت کار داوطلبانه.

۳- توسعه رهبری^{۱۱} که شامل برنامه‌های «کنفرانس فعالان عدالت اجتماعی» که دانشجویان فعال در امور مدنی را گرد هم می‌آورد، «کارورزی تابستانی» در قالب فعالیت در سازمان‌های خدمات اجتماعی برای ۳۰ دانشجوی منتخب و «برنامه هسته‌های آموزش رهبری در خدمات اجتماعی»^{۱۲} مهارت‌های رهبری دانشجویان در برنامه‌های خدمات اجتماعی را تقویت می‌کند می‌شود.

۴- ذیل محور چهارم با عنوان «توسعه سازمانی»^{۱۳} فعالیت‌هایی صورت می‌گیرد که دانشگاه را با نیازهای اجتماعی پیوند می‌دهد و به‌طور مشخص ۶۰ سازمان به رسمیت شناخته‌شده دانشجویی خدمات وسیعی را از توزیع غذا گرفته تا حمایت از فعالیت‌های صلیب سرخ به جامعه ارائه می‌کند.

۵- محور پنجم، کسب آمادگی حرفه‌ای از طریق تجربه کار اجتماعی در سازمان‌های خدماتی^{۱۴} است، نظیر «برنامه کار- تحصیل در خارج از کمپ دانشگاه»^{۱۵} که فرصتی برای کار عملی در سازمان‌های خدماتی را برای دانشجویان فراهم می‌آورد. همچنین «برنامه منافع عمومی دانشگاه شیکاگو»^{۱۶} که توسط فارغ‌التحصیلان پیشین دانشگاه شیکاگو باهدف ارائه خدمات اجتماعی سازماندهی شده است. کانون سازمان‌های دانشجویی انواع خدمات مشاوره‌ای و پشتیبانی را به سازمان‌های دانشجویی فعال در خدمات اجتماعی ارائه می‌دهد.

یکی دیگر از محورهای فعالیت‌های اجتماعی، پروژه دانش مدنی^{۱۷} است که هدف اصلی از آن ایجاد پیوند علمی میان دانشگاه شیکاگو و دیگر نهادهای علمی و نهادهای مدنی است. فعالیت‌هایی که در چارچوب این پروژه انجام می‌شوند شامل مشارکت در توسعه پایدار، ارائه واحد درسی رایگان در علوم انسانی، آموزش به دانش‌آموزان مدارس شیکاگو در زمینه مهارت‌های کلامی، سخنوری و فراهم آوردن فضای رقابت علمی میان دانش‌آموزان می‌شود.

فعالیت‌های دانشجویی در حوزه هنر در چارچوب گروه‌های هنری، دسته‌ها و گروه‌های فرهنگی- قومی با مدیریت دانشجویان سازمان می‌یابد. نمونه‌هایی از این سازمان‌ها عبارتند از:

۱-۱ در حوزه هنرهای صحنه‌ای

موسیقی: گروه موسیقی خاورمیانه که در زمینه موسیقی کلاسیک، نئوکلاسیک و پاپ در سطح خاورمیانه مطالعه و اقدام به برگزاری کنسرت می‌کند.

ارکستر سمفونی دانشگاه: یک گروه سی نفره از سازهای مختلف غربی است که در موسیقی باروک، کلاسیک و موسیقی قرن بیستم فعالیت می‌کند و معمولاً سالانه سه کنسرت برگزار می‌کند.

9- Service learning

10- Direct Services

11- Leadership Development

12- Community Service Leadership Training Corps

13- Organizational Development

14- Professional Preparation

15- Off-campus Federal Work-Study

16- The University of Chicago Public Interest Program

17- Civic Knowledge Program

همچنین گروه کر دانشگاه، گروه پیانو و حدود ۲۵ گروه هنری دیگر در زمینه موسیقی در دانشگاه فعالیت دارند که همه توسط دانشجویان اداره می‌شوند.

تئاتر: شش گروه نمایش تئاتر در دانشگاه فعال‌اند.

هنرهای بصری و فیلم: در زمینه فیلم و هنرهای بصری انجمن‌ها و باشگاه‌هایی به شرح زیر فعالند: انجمن فیلم مستند با بیش از ۷۵ سال سابقه، آرشیوی مطمئن از فیلم برای دانشگاه فراهم آورده و طی سال تحصیلی هر شب اقدام به نمایش فیلم می‌کند. انجمن منحصرًا توسط داوطلبان اداره می‌شود. **باشگاه عکاسی دانشگاه شیکاگو:** باشگاه امکانات عکاسی شامل تاریکخانه، پرینت دیجیتال، نمایشگاه، کلاس عکاسی برای دانشجویان فراهم و مجله و تقویم عکاسی IRIS را منتشر می‌کند.

۱-۲ برنامه‌های حمایتی در زمینه فعالیت‌های هنری

حمایت از فعالیت‌های هنری ذیل سه مقوله به شرح زیر انجام می‌شود:

- **بورس‌های آموزشی:** سازمان‌های هنری در داخل و بیرون دانشگاه به دانشجویان علاقه‌مند به فعالیت در برنامه‌های هنری از طراحی صحنه تا مدیریت هنری فرصت‌های کار در قالب بورس‌های آموزشی ارائه می‌کنند. از جمله **بورس تابستانی شورای هنر** و بورس‌های مدیریت و تولید هنری.

- **فعالیت‌های داوطلبانه:** قلمرو وسیعی از فعالیت‌ها از کمک به برگزاری کنسرت‌های موسیقی تا برنامه‌های نمایش فیلم را شامل می‌شود که در آنها افراد علاقه‌مند می‌توانند به‌طور داوطلبانه در برنامه‌های هنری فعالیت کنند.

- **صندوق‌های کمک به فعالیت‌های هنری از جمله:**

• کمک‌هزینه هنر دانشگاه شیکاگو^{۱۸}:

این برنامه ایده‌های اصیل برای خلق و ارائه کارهای هنری در همه شاخه‌های هنر را حمایت می‌کند. تنها پیشنهادهایی پذیرفته می‌شوند که به‌وسیله سازمان‌ها یا واحدهای درون یا وابسته به دانشگاه، دپارتمان‌ها و مراکز دانشگاه، سازمان‌های دانشجویی به رسمیت شناخته شده^{۱۹} و مؤسسات فرهنگی سطح دانشگاه ارائه شده باشند.

• کمک‌هزینه نوآوری آموزشی^{۲۰}:

این برای افراد و گروه‌های دانشگاه که علاقه‌مند هستند یک واحد درسی جدید در حوزه هنر طراحی کنند یا این که دروس هنری موجود را مورد بازنگری قرار دهد، طراحی شده است.

• صندوق هنرهای زیبای دانشجویی^{۲۱}:

این برنامه به‌عنوان وسیله‌ای برای گسترش فعالیت‌های هنری و غنا بخشیدن به زندگی فرهنگی در دانشگاه، از پروژه‌های دانشجویی حمایت می‌کند که معمولاً کمک دیگری دریافت نمی‌کنند. اولویت به ایده‌های اصیل در زمینه خلق و ارائه انواع آثار هنری و پیشنهادهایی داده می‌شود که هنر را در سطح کمپ دانشگاه گسترش می‌دهد. حمایت‌کنندگانی که از این صندوق حمایت دریافت می‌کنند ملزم هستند که گزارش ارزیابی پروژه را ارائه کنند.

18- UChicagoArts Grants

19- Recognized Student Organizations

20- Curricular Innovation Grants

21- Student Fine Arts Fund

۲- دانشگاه استنفورد

دانشگاه استنفورد در رتبه دوم رده‌بندی بهترین دانشگاه‌های دنیا و امریکا قرار دارد. این دانشگاه در ایالت کالیفرنیا قرار دارد و دارای بیش از ۱۵۰۰۰ دانشجو، ۱۸۰۰ عضو هیئت‌علمی و بیش از ۱۷ میلیارد دلار پشتوانه مالی است. این دانشگاه در اواخر قرن نوزدهم به‌وسیله لاند استنفورد فرماندار وقت کالیفرنیا تأسیس شد. سالانه دارای حدود ۶۷۰۰ دانشجوی ثبت‌نام‌شده و حدود ۸۰۰۰ دانشجوی فارغ‌التحصیل از ایالات‌متحده و سایر نقاط دنیاست. ۷۳ دپارتمان در گروه‌های علوم انسانی، حقوق، پزشکی، مهندسی، تعلیم و تربیت علوم زمین‌شناسی و اقتصاد و تجارت در دانشگاه فعال هستند. فعالیت‌های فرهنگی دانشجویان استنفورد ذیل چهار مقوله فرهنگ و هنر، ورزش، زندگی دانشجویی و خدمات عمومی سازماندهی می‌شوند. شیوه‌های مختلفی برای فعال شدن و اشتغال در امور مربوط به دانشگاه وجود دارد:

۱- پیوستن به یک گروه دانشجویی که می‌تواند مهارت‌های رهبری را از طریق خدمت داوطلبانه به گروه عضویت تقویت کند. روش‌های مختلفی برای این کار وجود دارد از جمله جستجو در سایت مربوطه که همه اطلاعات مربوط به گروه‌های دانشجویی ثبت‌شده را در اختیار دانشجویان علاقه‌مند قرار می‌دهد. راه دیگر اطلاع یافتن درباره گروه‌ها در «نمایشگاه فعالیت‌ها»^{۲۲} است که دو بار در طول سال تحصیلی برگزار می‌شود. نمایشگاه پاییزی باهدف دانشجویان جدیدالورود و به میزبانی کمیته فعالیت‌ها و رهبری دانشجویان و نمایشگاه بهار باهدف دانشجویان در حال تحصیل برگزار می‌شود. روش دیگر کسب اطلاعات از ۳ مشاور کمیته است که به دانشجویان دریافتن گروهی که با آن تناسب بیشتری خواهند داشت مشاوره می‌دهند.

۲- شرکت در برنامه‌هایی که با حمایت یک گروه دانشجویی برگزار می‌شوند از جمله سخنرانی‌ها، نمایش‌ها، اجلاس‌ها و مسابقات. این برنامه‌ها عموماً رایگان و برای همه دانشجویان آزاد هستند.

۳- تشکیل یک گروه دانشجویی جدید: برای تشکیل یک گروه جدید معمولاً مراحل زیر طی می‌شود:
الف- تعیین اینکه گروه‌های موجود تحقق‌بخش ایده موردنظر پیشنهاددهنده تشکیل گروه جدید نیستند و بنابراین ایجاد گروه جدید ضروری است.

ب- بسط ایده اصلی و یافتن ۵ دانشجوی دیگر که تمایل به تشکیل گروه جدید داشته باشند.
ج- مطالعه سیاستها و اطلاعات مربوط به سازمانهای دانشجویی و التزام به آنها.

در امور اجتماعی و مدنی «مرکز هاس برای خدمات عمومی»^{۲۳} مهم‌ترین کانون فعالیت‌های دانشجویی محسوب می‌شود. هدف مرکز تربیت دانشجویانی است که در حوزه امور مدنی و اجتماعی پیشرو باشند. فعالیت‌های اصلی مرکز شامل برنامه آموزش برای دانش آموزان دبیرستانی جهت ورود به دانشگاه^{۲۴}، برنامه کار-تحقیق برای خدمات اجتماعی^{۲۵} بورس آموزشی به دانشجویان در زمینه خدمات اجتماعی در تابستان، برنامه رهبری در ارائه خدمات عمومی^{۲۶}، ارائه خدمت در یک کشور در حال توسعه، برنامه یک‌ساله حمایتی از پایان‌نامه‌های مرتبط با سازمان‌های اجتماعی و مدنی، بورس تحصیلی برای حمایت از پژوهش‌هایی که به مسائل اجتماعی می‌پردازند (در قالب بورس تحصیلی پژوهش اجتماع-بنیاد)^{۲۷} و آموزش به دانش آموزان مدارس و راهنمایی علمی آنان بعد از اتمام مدرسه.

همچنین مرکز هاس بورس‌های آموزشی به دانشجویان ارائه می‌کند شامل: بورس فعالیت‌های

22- Activities Fair

23- Haas Center For Public Service

24- Stanford College Prep

25- Study-Work For Social Services

26- Public Service Leadership Program

27- Community Based Research Fellowship

«فصل تابستان»^{۲۸} که به شکل کار با یک سازمان غیرانتفاعی و خدمت‌رسانی در زمینه‌هایی نظیر مراقبت‌های بهداشتی، مبارزه با فقر، تأمین مسکن برای نیازمندان، دفاع از حقوق مهاجران و افراد بی‌خانمان انجام می‌شود. بورس آموزش هنر در اجتماع^{۲۹} فرصتی برای کار در یک سازمان هنری فراهم می‌کند. بورس‌های دیگری نیز ویژه خدمت به دانش‌آموزان محروم، طراحی شهری و سازماندهی امور اجتماعی و مدنی در شهر به دانشجویان ارائه می‌شود.

«شبکه علائق عمومی استنفورد»^{۳۰} برنامه‌ای است که به وسیله فارغ‌التحصیلان پیشین دانشگاه تأسیس شده و فارغ‌التحصیلان مستعد را در خدمات عمومی به خدمت می‌گیرد.

در قلمرو برنامه‌های هنری، «هنر دانشجویی»^{۳۱}، «مؤسسه نوآوری در هنر استنفورد»^{۳۲} و «مؤسسه تنوع در هنر»^{۳۳} فرصت فعالیت‌های هنری درون و بیرون دانشگاه را برای دانشجویان فراهم می‌آورند. در قلمرو امور مذهبی، «بورس آموزشی ارتباط ادیان»^{۳۴}، امکان تماس میان پیروان ادیان مختلف را در سطح دانشگاه فراهم می‌آورد و خدمات امکانات موردنیاز را برای انجام مراسم مذهبی در سطح دانشگاه در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد. واحد فعالیت‌های قومی نیز فضای تکثر و تنوع قومی را در سطح دانشگاه تقویت می‌کند.

۳- دانشگاه منچستر

دانشگاه منچستر در رتبه چهارم برترین دانشگاه‌های دنیا و رتبه ششم دانشگاه‌های اروپا قرار دارد. در ۱۸۲۴ تأسیس شده و با ادغام در دانشگاه ویکتوریا منچستر (تأسیس شده در ۱۸۱۵) در سال ۲۰۰۴ دانشگاه واحد منچستر تشکیل شد. ۲۳ برنده جایزه نوبل از این دانشگاه فارغ‌التحصیل شده یا کار عملی خود در آنجا انجام داده‌اند. بیش از ۲۶۰۰۰ دانشجو در مقطع کارشناسی و بالغ بر ۵۷۰۰ دانشجو در تحصیلات تکمیلی در این دانشگاه به تحصیل اشتغال دادند. ۴۴ درصد از این دانشجویان در علوم انسانی، ۲۴ درصد در مهندسی و علوم فیزیکی، ۲۵ درصد در علوم پزشکی و ۷ درصد در علوم حیاتی تحصیل می‌کنند. حدود ۵۰۰ رشته در این چهار گروه فعال هستند. کادر آکادمیک و پژوهشی دانشگاه بالغ بر ۵۹۰۰ نفر، شامل ۳۹۷۰ عضو هیئت‌علمی و ۱۹۰۰ محقق می‌شود. کتابخانه دانشگاه حدود ۴ میلیون کتاب و متن چاپی ۴۱ هزار ژورنال الکترونیک و ۵۰۰ هزار کتاب الکترونیک را در اختیار متقاضیان قرار می‌دهد.

«اتحادیه دانشجویان»^{۳۵} کانون اصلی فعالیت‌های اجتماعی دانشجویی در دانشگاه منچستر است و اعضای آن ترکیبی از اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان دانشگاه است. شورای اتحادیه^{۳۶} به عنوان بخش مدیریت دانشجویی اتحادیه شامل پست‌های اجرایی، مسئول ارتباطات، مسئول فعالیت‌های دانشجویی و مسئول امور آموزش است. حدود ۲۰۰ انجمن تحت پوشش اتحادیه فعال هستند که ذیل ۱۲ مقوله اصلی شامل فرهنگ، هنر، برگزاری کمپین، علائق عمومی، سرگرمی و اوقات فراغت، ورزش، سیاست و گفت‌وگو، دین و رفاه، گروه‌های تخصصی وابسته به دپارتمان‌های دانشگاه، فعالیت‌های داوطلبانه و امور خیریه و دانشجویان خارجی فعالیت می‌کنند.

به سبب عدم امکان معرفی همه گروه‌ها تنها به بعضی از نمونه‌های گروه‌های فعال اشاره می‌کنیم.

- 28- Summer Careers
- 29- Community Art Fellowship (CAF)
- 30- Stanford Public Interest Network
- 31- Student Art
- 32- Stanford University Arts Initiative (SICA)
- 33- Institute for Diversity in the Arts (IDA)
- 34- Religious Encounter Fellowship
- 35- Students' Union
- 36- Union Council

در قلمرو هنر:

انجمن نمایش گروهی است که طراحی شده است تا برای همه دانشجویانی که به جنبه‌های مختلف هنر خلاقانه علاقه‌مند هستند، زمینه کار فراهم کند. همچنین انجمن موسیقی فرصت‌هایی را برای اجراهای موسیقی و کنسرت‌های گروهی فراهم می‌آورد.

در زمینه کمپین، برخی از کمپین‌های فعال در دانشگاه عبارتند از:

- «کمپین تغییر محیط زیست»^{۳۷}: محور آن تهدیدات زیست‌محیطی جدی و فوری و تلاش برای تبدیل کردن این موضوع به یک مسئله مورد توجه جامعه است. این کمپین دامنه وسیعی از فعالیت‌ها را در برمی‌گیرد از قبیل: تشکیل گروه‌های نظیر «مردم و زمین»^{۳۸}، نوشتن مقالات و رساله‌های درسی راجع به مسائل زیست‌محیطی و سازماندهی تجمع‌های گروهی دربارهٔ مسائل محیط زیست.

- «کمپین اتحاد علیه فاشیسم و نازیسم»^{۳۹}: همه فعالیت‌های ضد فاشیستی و ضد نژادپرستی در سطح دانشگاه را هدایت می‌کند. گروه مستقیماً با افسر مربوط به کمپین‌های دانشگاه مرتبط است و بنابراین از بودجه کمپین‌های دانشگاه برخوردار می‌شود. نوع فعالیت‌ها و مسیر حرکت کمپین بر اساس تصمیم دانشجویان فعال تعیین می‌شود.

- «اتحاد اخلاقی دانشجویان برای تجارت منصفانه»^{۴۰}: این کمپین در راه اقداماتی که شرکت‌ها و مؤسسات تجاری را برای پایبندی به چارچوب‌ها و الزامات اخلاقی در تجارت ملزم سازد تلاش می‌کند. اقداماتی نظیر تحریم محصولات شرکت نستله و کوکاکولا به دلیل اقدامات سوء این مؤسسات در مبادلات تجاری از جمله اقدامات این کمپین بوده است.

- «کمپین زندگی سبز»^{۴۱}: این کمپین تلاش می‌کند با عطف توجه به اقداماتی ساده در زندگی روزمره شیوه زندگی دانشجویان را با الزامات زیست‌محیطی سازگار کند. مثلاً آموزش برای ذخیره کردن آب آشامیدنی، جایگزین کردن سبزیجات به جای گوشت، آموزش شیوه رانندگی متناسب با الزامات ذخیره‌سازی انرژی و پاکیزه نگه‌داشتن محیط زیست و نحوه ذخیره‌سازی انرژی برق.

در قلمرو فرهنگ، گروه‌های فعال بر هویت فرهنگی گروه‌های دانشجویی اقلیت متمرکز هستند. به‌عنوان مثال «انجمن مطالعه آسیا»^{۴۲} در جهت تعمیق و تقویت آگاهی دانشجویان درباره جامعه آسیا از طریق نمایش فیلم‌ها، جلسات بحث و مطالعه، و بررسی رسانه‌ها تلاش می‌کند.

در قلمرو گروه‌های مربوط به سیاست و گفتگو، «گروه اقدام برای فلسطین»^{۴۳} اقدامات دانشجویی برای آزادی فلسطین را سازمان می‌دهد. همچنین «اتحاد دانشجویان برای برابری اجتماعی»^{۴۴} برای تحقق برابری اجتماعی، خاتمه جنگ و استعمار، دفاع از حقوق دموکراتیک و برابری در سطح بین‌المللی تلاش می‌کند. «انجمن بحث و گفتگوی منچستر»^{۴۵} فعالیت‌های انجمن بر محور سازمان‌دهی رقابت‌های دانشجویی و نیز میزبانی جلسات در زمینه بحث و گفتگو در مسائل عمومی در سطح دانشگاه و نیز در مدارس منطقه، متمرکز می‌باشد. انجمن دوره‌های آموزشی و برنامه‌های گروهی برای دانش‌آموزان مدارس

37- Climate Change

38- People And Planet

39- Manchester Students Against Fascism & Racism

40- Ethical Union For fair Trade

41- Green Life

42- Asia Screening Society

43- Action Palestine

44- International Students for Social Equality

45- Manchester Debating Union

منچستر با همکاری گروه‌های دانشجویی در سطح دانشگاه برگزار می‌کند. هدف انجمن فراهم آوردن فضای سخن گفتن و بحث برای همگان است و اینکه افراد بیاموزند که چگونه افکار و ایده‌هایشان را با دیگران در میان بگذارند. بالاخره این که «انجمن سیاست»^{۴۶} فرصتی را برای دانشجویان فراهم می‌آورد تا بیشتر در سیاست‌های دانشگاه، کشور و جهان فعال شوند.

در قلمرو رفاه، «عفو بین‌الملل»^{۴۷} گروهی است که برای حقوق بشر در سطح جهان فعالیت می‌کند. این فعالیت‌ها از طریق ارتقای آگاهی دانشجویان در زمینه حقوق بشر و جلسات بحث در این باره در خصوص مسائل حقوق بشر در کشورهای مختلف انجام می‌شود.

در بخش فعالیت‌های داوطلبانه، کمک برای جمع‌آوری پول و افزایش آگاهی عمومی درباره مسائل کودکان و نوجوانان از جمله اقداماتی است که صورت می‌گیرد.

«انجمن برناردو»^{۴۸}: انجمنی دانشجویی است که با مؤسسات خیریه خارج از دانشگاه در زمینه افزایش آگاهی و گردآوری پول برای امور جوانان فعالیت می‌کند.

در حوزه امور بین‌الملل، تلاش گروه‌های فعال بر ارتقای آگاهی عمومی درباره فرهنگ و تاریخ کشورهای جهان متمرکز است. مثلاً گروه موسوم به «لیگ عرب»^{۴۹} باهدف کمک به دانشجویان عرب و غیر عرب تشکیل یافته است. انجام ملاقات‌های منظم و روابط نزدیک از طریق برنامه‌های ورزشی، تفریحی و اجتماعی از فعالیت‌های این انجمن است.

گروه‌های فعال در **مقوله دین** باهدف تقویت همبستگی میان دانشجویان متعلق به ادیان مختلف و نیز ایجاد فضای گفتگو و تفاهم میان اقلیت‌های دینی در سطح دانشگاه فعالیت می‌کنند.

علاوه بر اتحادیه، سازمان «اقدام دانشجویی»^{۵۰} یک سازمان داوطلبانه دانشجویی است که باهدف پیوند دانشجویان با جامعه، ارائه خدمات به افراد کهنسال، ناتوان، کودکان پناهنده و گردآوری پول برای نیازمندان را سازماندهی می‌کند.

«برنامه رهبری» دانشگاه در جهت تقویت مهارت‌های دانشجویان در زمینه رهبری فعالیت‌های مدنی هم دانش و بصیرت آنان را «در زمینه مسائل کلیدی جهان» قرن بیست و یکم ارتقاء می‌بخشد و هم مهارت‌های عملی‌شان را در زمینه مدیریت کار گروهی تقویت می‌کند. فعالیت‌های پروژه برای دانشجویان شامل دو بخش اصلی است:

الف- واحد درسی «**رهبری در عمل**»^{۵۱}: این واحد درسی برای دانشجویان مقطع کارشناسی ارائه می‌شود.

واحد درسی «**رهبری در عمل**» به شکل کلاس‌های استاد محور و آنلاین در نیمسال اول و دوم تحصیلی ارائه می‌شود. محتوای واحد درسی شامل مواردی نظیر «نظریه‌ها و مفاهیم رهبری و رهبری در عمل، کارآفرینی (اجتماعی و سودمحور)، عدالت اجتماعی و فرصت‌های آموزشی، جهانی‌شدن و فقر، انرژی و پایداری زیست‌محیطی، اخلاق تجارت و مسئولیت اجتماعی، تجدید حیات زندگی شهری و اجتماع پایدار و تکثر فرهنگی» می‌شود.

ب- فعالیت‌های داوطلبانه: شامل ۲۰، ۴۰ یا ۶۰ ساعت کار داوطلبانه می‌شود. برای اینکه دانشجویان برای اخذ واحد درسی «**رهبری در عمل**» واجد شرایط شناخته شوند باید در یک یا چند سازمان

46-politics society
47-Amnesty International
48-Barnardo's Society
49-Arab League
50-Student action
51-Leadership In Action

داوطلبانه، غیرانتفاعی یا خیریه به شکل داوطلبانه فعالیت کنند.

تکمیل دو برنامه فوق دانشجویان را از حق دریافت «جایزه رهبری دانشگاه منچستر»^{۵۲} برخوردار می‌کند. سطح جایزه بر اساس تعداد کار داوطلبانه انجام‌شده توسط دانشجو تعیین می‌شود که شامل مدال طلا، نقره و برنز خواهد بود.

آموزش در این بخش دانشجویان را آماده می‌کند تا در فرصت‌های کاری که برایشان فراهم می‌شود وارد شوند. این آموزش‌ها با نقش داوطلبانه‌ای که فرد بر عهده می‌گیرد تناسب خواهد داشت و حتی می‌تواند دانشجویان را برای ورود به حرفه آینده‌شان آماده کند. نکته دیگر اینکه آموزش‌های ارائه‌شده مهارت‌های عملی به دانش‌آموزان منتقل می‌کند و آنها را برای مواجهه با چالش‌های واقعی در کار داوطلبانه‌شان آماده می‌سازد.

۴- دانشگاه آکسفورد

دانشگاه آکسفورد قدیمی‌ترین دانشگاه انگلیسی زبان دنیاست و بر مبنای بسیاری از رتبه‌بندی‌های جدید دانشگاه‌های کشور انگلیس در مرتبه نخست قرار گرفته و یکی از ۱۰ دانشگاه برتر دنیا بر اساس قدمت است. تاریخ دقیق تأسیس آن نامعلوم است ولی فعالیت آموزشی در این دانشگاه اندکی قبل از سال ۱۱۰۰ میلادی آغاز شده است. حدود ۲۰۰۰۰ دانشجو در مقاطع کارشناسی و تکمیلی (شامل حدود ۱۱۷۰۰ دانشجو در مقطع کارشناسی و ۸۲۰۰ دانشجو در مقاطع بالاتر) به تحصیل اشتغال دارند. ۵۳ درصد از دانشجویان مقطع کارشناسی در رشته‌های علوم انسانی و اجتماعی، ۴۳ درصد در علوم پزشکی، ریاضی، فیزیکی و علوم زیستی و بقیه برای دریافت دیپلم و گواهی‌نامه به تحصیل مشغول‌اند. در مقطع تحصیلات تکمیلی، ۳۶ درصد دانشجویان در علوم پزشکی، ریاضیات، فیزیک و علوم زیستی و ۵۶ درصد در علوم انسانی و اجتماعی تحصیل می‌کنند.

فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی در دانشگاه آکسفورد شامل محورهای زیر می‌شود:

الف: فعالیت‌های اجتماعی و انسان‌دوستانه که در قالب قطب‌های دانشجویی^{۵۳} صورت می‌گیرد. قطب‌های دانشجویی گروه‌های دانشجویی با اهداف خیریه‌اند که دانشجویان را در امور خیرخواهانه در سطح جامعه فعال می‌کنند. قطب‌ها کانون همه فعالیت‌های خیریه درون دانشگاه‌ها هستند که دانشجویان را با اهداف انسان‌دوستانه مرتبط می‌کنند، به دانشجویان کمک می‌کنند که در امور داوطلبانه و فعالیت‌های اجتماعی فعال شوند و در زمینه مسائل و مشکلات اجتماعی و زیست‌محیطی در مقیاس محلی و ملی آموزش و اطلاعات در اختیار آنان قرار می‌دهند.

«بینش»^{۵۴} حاکم بر قطب‌های دانشجویی ایجاد و تقویت اجتماعی از دانشجویان آگاه و فعال از نظر اجتماعی است، دانشجویانی که در طول دوران تحصیل در دانشگاه و بعداً در زندگی شغلی‌شان تغییراتی مثبت در جامعه خود و جوامع دیگر ایجاد می‌کنند.

«ماموریت»^{۵۵} قطب افزایش اشتغال دانشجویان در حوزه‌های «اقدام اجتماعی»^{۵۶} و اطمینان بخشیدن به دانشجویان در این مورد است که تلاش‌های اجتماعی و خیرخواهانه آنان دارای تأثیرات اجتماعی پایدار خواهد بود

52-Manchester leadership Prize

53-Student Hub

54-Vision

55-Mission

56-Social Action

فعالیت‌های قطب در چهار محور سازماندهی می‌شوند: ۱- برگزاری کمپین^{۵۷} ۲- گردآوری کمک ۳- کارآفرینی اجتماعی^{۵۸} ۴- برنامه‌های داوطلبانه با هدایت دانشجویان از طریق کار در سازمان‌های خدمات اجتماعی^{۵۹}

ب: اطلاع‌رسانی درباره فعالیت‌های انجام‌شده از طریق برگزاری جلسات دو ماهه، انتشار نشریه ویژه قطب و برگزاری جلسات هفتگی

ج: برنامه‌های آموزشی و کارگاه در مسائل عمومی (همکاری با مؤسسات خدماتی، مدیریت کمپین) د: فعالیت‌های دانشجویی در زمینه‌های مبارزه با خشونت، حفاظت از محیط‌زیست، همکاری‌های بین‌المللی، مبارزه با ایدز، کمک به بچه‌های خیابانی و بی‌سرپرست، ارائه خدمات به کهنسالان، تأمین غذا برای نهادهای خیریه

و: برنامه کارورزی (اینترنشیپ) برای دانشجویان در سازمان‌های خدمات اجتماعی
ه: فعالیت‌های آموزشی دانشجویان در ارائه خدمت به دانش‌آموزان (به‌ویژه دانش‌آموزان نیازمند و آسیب‌دیده و محروم) و خدمات ورزشی به آنان

علاوه بر قطب آکسفورد، «اتحادیه دانشجویان آکسفورد»^{۶۰} به‌عنوان یک سازمان کاملاً دانشجویی فعالیت‌هایی نظیر گردآوری پول برای امور خیریه، اقدامات زیست‌محیطی، آموزش و هدایت دانش‌آموزان مدارس منطقه، هدایت دانش‌آموزان منطقه برای راه‌یابی به دانشگاه، برگزاری کمپین‌هایی با موضوعات تأمین حداقل دستمزد، دانشجویان ناتوان، دانشجویان خارجی و آگاهی و برابری نژادی را سازماندهی می‌کند.

از نظر ساختاری اتحادیه شامل بخش‌های زیر می‌شود:

تیم مدیران اتحادیه که شامل ۶ عضو تمام‌وقت و ۱۳ دانشجوی مقطع کارشناسی و ۴ دانشجوی تحصیلات تکمیلی به‌صورت نیمه‌وقت است. هر یک از اعضا در ارتباط با معرفی اتحادیه، کمپین‌ها و کمیته‌ها یا خدماتی که دانشجویان از دانشگاه دریافت می‌کنند مسئولیت ویژه‌ای درون اتحادیه دارد. اعضای تمام‌وقت شامل فارغ‌التحصیلان اخیر دانشگاه یا دانشجویانی است که وقتی را خارج از برنامه تحصیلی‌شان به کار در اتحادیه اختصاص داده‌اند. این شش عضو مسئولیت تمام کمپین‌ها و خدماتی را که اتحادیه فراهم می‌کند برعهده دارند. رئیس اتحادیه مسئولیت کلی اتحادیه و اطمینان از اینکه کارها به شیوه‌ای هماهنگ پیش می‌روند را برعهده دارد، همچنین روابط اتحادیه را با سایر گروه‌های دانشجویی تنظیم و در کمیته‌های دانشگاه شرکت می‌کند. معاونان وی عبارتند از:

- معاونت رفاه و فرصت‌های برابر
- معاونت زنان
- معاونت امور آموزشی و دانشجویی
- معاونت امور اجتماعی و فعالیت‌های خیریه
- معاونت دانشجویان تحصیلات تکمیلی

۴-۱ شورای اتحادیه^{۶۱}:

این شورا از قدرت بسیار وسیعی برخوردار است: می‌تواند از هر فعالیتی که اتحادیه انتخاب می‌کند حمایت به عمل آورد، افسران اتحادیه را تنبیه یا حتی از کار برکنار کند ولی نمی‌تواند همه پول در اختیار

- 57-Campaigning
- 58-Social Entrepreneurship
- 59-Student-led volunteering Projects
- 60-Oxford University Students Union
- 61-Union Council

اتحادیه را هزینه کند. قواعدی که توسط شورا تنظیم می‌شود در جهت اطمینان از این موضوع است که هر سخنی از سوی شورا شنیده می‌شود و اینکه دانشجویان بتوانند هر پیشنهاد یا مخالفتی را ابراز کنند بی‌آنکه از مورد انتقاد قرار گرفتن یا اینکه سخنشان اساساً شنیده نشود بیمناک باشند.

کانون سوم فعالیتهای اجتماعی و فرهنگی، «جامعه دانشگاه آکسفورد»، متشکل از فارغ‌التحصیلان گذشته دانشگاه است که این افراد را با یکدیگر و با برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی دانشگاه در ارتباط نگه می‌دارد. جامعه به‌عنوان انجمن فارغ‌التحصیلان دانشگاه ایجاد شد و مأموریت آن تقویت علائق خیرخواهانه از طریق تشویق پیوندهای فکری و عاطفی میان اعضای دانشگاه با جامعه است. جامعه تحت حمایت «اداره فارغ‌التحصیلان دانشگاه» قرار دارد که منافع و خدمات گوناگونی را برای اعضا فراهم و تعامل میان آنان با دانشجویان فعلی و آینده را تقویت می‌کند. عضویت برای همه دانشجویان پیشین دانشگاه آزاد است و هر دانشجو به‌طور خودکار به هنگام تکمیل دوره تحصیلی به عضویت جامعه درمی‌آید.

عضویت در جامعه در دو سطح تمام‌وقت و وابسته انجام می‌شود. عضویت تمام‌وقت برای دانشجویانی است که در دانشگاه ثبت‌نام کرده‌اند در حالی که عضویت وابسته برای کسانی است که فقط در یک واحد درسی خاص نام‌نویسی نموده‌اند. عضویت در جامعه خدمات و منافع برای افراد عضو به همراه خواهد داشت از جمله:

دریافت مشاوره و توصیه‌های شغلی از سوی دانشگاه، شرکت رایگان در برنامه‌های فرهنگی-هنری دانشگاه، دریافت منظم نشریات الکترونیکی دانشگاه، دسترسی به شبکه‌های دوستان و فارغ‌التحصیلان پیشین دانشگاه.

مدیریت جامعه برعهده رئیس و «شورای مشاورین»^{۶۲} است و اداره آن یعنی تعیین جهت‌گیری و کنترل فعالیت‌ها توسط «هیئت معتمدان»^{۶۳} انجام می‌شود. هیئت معتمدان شامل شانزده عضو است که هشت نفر توسط شورای مشاورین منصوب می‌شوند و هشت نفر از میان فارغ‌التحصیلان و توسط خود جامعه انتخاب می‌شوند. ریاست هیئت توسط «ریاست دانشگاه»^{۶۴} منصوب می‌شود تا بر کار هیئت و جامعه نظارت و از فعالیت‌ها گزارش سالانه فراهم کند. هیئت مسئول هدایت فعالیت‌های جامعه و تأمین مشاوره و حمایت برای جامعه است.

از جمله اقدامات جامعه ایجاد «شبکه‌های ارتباطی فارغ‌التحصیلان پیشین دانشگاه»^{۶۵} است. این شبکه‌ها تحصیل‌کردگان پیشین دانشگاه را با یکدیگر و با دانشگاه در ارتباط قرار می‌دهد و منافع گوناگونی برای اعضا دارد از جمله:

- تبادل اطلاعات و دانش میان اعضا

- تقویت فرصت‌های شغلی برای اعضا

- ارتباط مستمر با دانشگاه و دریافت نشریات و بولتن‌های تخصصی در رشته‌های مربوطه

نمونه‌هایی از این شبکه‌ها عبارتند از:

شبکه ورزشی برای علاقه‌مندان فعالیتهای ورزشی، شبکه دوستان موزه آشمولین، شبکه فارغ‌التحصیلان حقوق دانشگاه آکسفورد، شبکه‌های ارتباطی منطقه‌ای (براساس نزدیکی جغرافیایی فارغ‌التحصیلان) و موضوعی (براساس موضوع مورد علاقه یا موضوع تحصیلی افراد)، که از آن جمله شبکه‌های فارغ‌التحصیلان تجارت، تاریخ، حقوق، ریاضی، علوم زمین، پزشکی و مهندسی در حال حاضر فعال‌اند. به‌علاوه شبکه ارتباطی بین‌المللی فارغ‌التحصیلان آکسفورد را در پنج قاره دنیا به یکدیگر پیوند می‌دهد.

62-Advising Council
63-Board Of Trustee
64-Chancellor
65-Alumni Networks

۵- دانشگاه ییل

تشکیل دانشگاه ییل به سال‌های دهه چهارم قرن هفدهم بازمی‌گردد. تأسیس رسمی دانشگاه ۱۷۰۱ اتفاق می‌افتد و در ۱۷۱۸ کالج ییل^{۶۶} نام می‌گیرد. طی قرون نوزدهم و بیستم دانشگاه گسترش می‌یابد به نحوی که مدرسه پزشکی در ۱۸۱۰، مدرسه الهیات در ۱۸۲۲، مدرسه حقوق در ۱۸۲۴، مدرسه تحصیلات تکمیلی در هنر و علوم در ۱۸۴۷ و مدرسه هنر در ۱۸۶۱ تأسیس می‌شوند.

دانشگاه دارای سه بخش عمده است: کالج ییل که ویژه دوره‌های کارشناسی است، مدرسه تحصیلات تکمیلی^{۶۷} در علوم و هنر و مدارس حرفه‌ای^{۶۸}. در حال حاضر حدود ۵۲۰۰ دانشجو در مقطع کارشناسی، حدود ۶۲۰۰ دانشجو در مقطع تحصیلات تکمیلی و ۱۹۰۰ دانشجوی بین‌المللی در ۵۱ رشته تحصیلی به تحصیل اشتغال دارند. کتابخانه دانشگاه ۱۲/۵ میلیون جلد کتاب را در خود جای داده است. دانشگاه دارای حدود ۳۰۰۰ عضو هیئت‌علمی و برخوردار از حدود ۱۷ میلیارد دلار پشتوانه مالی است. در رتبه‌بندی ARWU دانشگاه ییل رتبه نهم برترین دانشگاه آمریکای شمالی و یازدهم بهترین دانشگاه‌های دنیا را به خود اختصاص داده است.

فعالیت‌های اجتماعی و مدنی در دانشگاه ییل در مرکز «دوایت هال»^{۶۹} به‌عنوان یک سازمان مستقل دانشجویی و غیرانتفاعی سازمان می‌یابد. این مرکز یک سازمان فراگیر و مستقل است که ارتباطات میان بیش از ۷۵ سازمان دانشجویی عضو را که هدف اصلی‌شان در چارچوب مأموریت‌های این مرکز قرار می‌گیرد حمایت و تقویت می‌کند. خود این مرکز تعدادی از برنامه‌ها، پروژه‌ها و شبکه‌هایی را که فعالیتشان به دوایت هال کمک می‌کند تا مأموریت‌هایش را به انجام برساند مورد حمایت مالی قرار می‌دهد و نیز به مجموعه متنوعی از سازمان‌های اجتماعی کمک ارائه می‌کند.

در مجموع مأموریت اصلی دوایت هال پرورش رهبران دانشجویی دارای ذهنیت مدنی و نیز ارتقای خدمات اجتماعی و فعال‌گرایی اجتماعی^{۷۰} در سطح دانشگاه ییل است. از حیث ساختار، مرکز شامل کابینه دانشجویی، کمیته اجرائی دانشجویی، تیم کارکنان اداری مرکز، شورای هدایت‌کنندگان و هیئت‌امنا می‌باشد.

فعالیت‌ها در سه محور اصلی شامل شبکه عدالت اجتماعی^{۷۱}، شبکه آموزش^{۷۲} و ائتلاف برای بهداشت عمومی^{۷۳} صورت می‌گیرد.

شبکه عدالت اجتماعی باهدف برقراری عدالت و انجام تغییرات اجتماعی مثبت در سطح جامعه محلی دانشجویان را با یکدیگر و با فعالان مدنی خارج از دانشگاه پیوند می‌دهد. انجام پروژه‌های مشترک با سازمان‌های مدنی، تأمین منابع مالی برای برنامه‌ها و برگزاری کارگاه‌ها و برنامه‌های آموزشی از جمله فعالیت‌های اصلی شبکه است.

شبکه آموزش، خدمات آموزشی به جامعه محلی ارائه می‌دهد نظیر آموزش بهداشت، آموزش ورزش، آموزش به کودکان و آموزش به دانش آموزان مدارس منطقه.

شبکه بهداشت عمومی با محوریت آموزش بهداشت به ساکنان محلی و ارائه خدمات بهداشتی داوطلبانه توسط دانشجویان فعالیت و جلسات و کارگاه‌های بهداشتی برای ارتقای دانش دانشجویان

- 66-yale College
- 67-Graduate School
- 68-professional Schools
- 69-Dwight Hall
- 70-social activism
- 71-Social Justice Network (SJN)
- 72-EdNET
- 73-Public Health Coalition

برگزار می‌کند.

دانشگاه برای دانشجویان فعال در امور مدنی دو بورس تحصیلی و یک جایزه در نظر گرفته است. سازمان‌های دانشجویی فعال در امور اجتماعی و فرهنگی ذیل ده مقوله رده‌بندی می‌شوند شامل:

انجمن‌های آکادمیک که عضویت در آنها مستلزم عضویت در یکی از دپارتمان‌های دانشگاه است مثل انجمن فلسفه، انجمن مطالعات در روانشناسی، گروه مطالعات اقتصادی و ...

سازمان‌های هنری فعال در هنرهای تجسمی، سازمان‌های ورزشی، سازمان‌های مربوط به ارتباطات که عمدتاً در زمینه انتشار نشریات فعال‌اند، سازمان‌های رقابتی، سازمان‌های فعال در هنرهای نمایشی، سازمان‌های سیاسی، سازمان‌های فرهنگی که در زمینه فرهنگ ملل و اقوام فعالیت می‌کنند و دانشجویان اقلیت‌های قومی در آنها عضو هستند، سازمان‌های مذهبی و انجمن‌های مربوط به علائق خاص. همچنین تعداد زیادی «گروه‌های دانشجویی ذینفع»^{۲۴} در دانشگاه فعال هستند از قبیل ائتلاف برای کشاورزی، غذا و محیط‌زیست، گروه دانشجویی ذینفع در زمینه تغییر اقلیم، هنر و رسانه در خدمت محیط‌زیست، آموزش زیست‌محیطی و ...

«برنامه‌های ویژه» عنوان مجموعه‌ای از برنامه‌هاست که در دانشگاه بیل در کنار آموزش‌های رسمی به دانشجویان ارائه می‌شود از جمله «برنامه مطالعات هدایت‌شده» با تمرکز بر یک موضوع خاص مثل تمدن غرب که در حاشیه برنامه درس اصلی ارائه می‌شود، برنامه‌های آماده‌سازی دانشجویان برای تدریس در مدارس به صورت داوطلبانه، سمینارهای علمی برای دانشجویان جدیدالورود، برنامه‌های تخصصی به‌عنوان مثال در زمینه مهندسی و تکنولوژی در قالب کارگاه یا جلسات بحث و گفتگو.

برنامه‌های فصل تابستان: این برنامه‌ها شامل موضوعات فرهنگی، ورزشی، خدمات اجتماعی و فعالیت‌های بین‌المللی می‌شود. از جمله در «برنامه تابستانی جهانی» دانشگاه بیل در پیوند با تعدادی از دانشگاه‌های معتبر در سطح جهان برنامه‌های مشترکی را در زمینه مسائل بین‌المللی از جمله اقلیم و محیط‌زیست، بهداشت و سلامت، امنیت جهانی و شهرهای پایدار برگزار می‌کند، به این ترتیب که دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه‌های همکار در برنامه، از جمله بیل، در تابستان به‌عنوان میهمان در یکی از دانشگاه‌های میزبان برنامه استقرار می‌یابند و برنامه آموزشی را که ترکیبی از رده‌های آموزشی، سخنرانی، کارگاه و بازدیدهای علمی است طی می‌کنند.

برنامه‌های اشتغال موقت در مشاغل اجتماعی شامل مجموعه‌ای از فعالیت‌هاست که در جریان آن دانشجویان در یکی از سازمان‌های دولتی و در یکی از حوزه‌های خدمات عمومی به کار اشتغال پیدا می‌کنند و در مواردی دوره کاری طی شده به‌عنوان ملاک صلاحیت فرد جهت اشتغال رسمی در زمینه موردنظر لحاظ می‌شود. مشاغلی که دانشجویان در آنها فعال می‌شوند سطوح مختلفی از ابتدایی یا مشاغل بالای مدیریتی را شامل می‌شود. «برنامه کارورزی برای مشاغل مدیریتی»، برنامه دستکاری در مشاغل فدرال «برنامه سفیران دانشجو برای مشاغل فدرال» از جمله این برنامه‌ها هستند.

یافته‌های تحقیق

در جمع‌بندی گزارش تحقیق، به‌ویژه نکاتی که می‌تواند به‌عنوان ایده‌های سیاستی و قابل کاربست حاصل از تحقیق در حوزه سیاست فرهنگی دانشگاه‌های داخل کشور مورد توجه قرار گیرد نکاتی به شرح زیر قابل ارائه است:

۱- چنانکه ملاحظه گردید، هر یک از دانشگاه‌های مورد مطالعه از حیث ساختار فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی و نهادهای متولی این حوزه در سطح دانشگاه، شرایط و ویژگی‌های خاص خود را داراست. چنانکه بررسی گردید چارچوب برنامه‌های فرهنگی در دانشگاه‌های مورد بررسی در قالب مجموعه‌هایی نظیر قطب، اتحادیه، شورا، انجمن و ... شکل گرفته است. با این همه می‌توان ایده‌هایی مشخص، چه از حیث ساختار و قالب و چه محتوای فعالیت‌های فرهنگی از گزارش استخراج کرد که به اهم آنها اشاره می‌شود.

۲- به طور طبیعی برخی از برنامه‌ها و فعالیت‌های جاری در دانشگاه‌های مورد مطالعه به دلیل ملاحظات اجتماعی و فرهنگی جامعه ما در دانشگاه‌های ایران قابل اجرا نیستند. بنابراین این گونه فعالیت‌ها از چارچوب مطالعه حذف شدند.

۳- این مطالعه با محدودیت‌هایی بوده است :

نخست اینکه، مطابق روال دانشگاه‌های مهم و برجسته جهان، دانشگاه‌های مورد مطالعه در این تحقیق از سایت‌های جامع و پیشرفته‌ای برخوردارند که در آن همواره تمام اطلاعات و فعالیت‌ها به‌طور مستمر و روزانه تجدید می‌شوند و می‌توان گفت که به تقریب هیچ اقدام یا تغییری در چارچوب دانشگاه رخ نمی‌دهد؛ بی‌آنکه در سایت دانشگاه منعکس شده باشد. با این همه در جریان تحقیق از حیث دستیابی به اطلاعات با دو مشکل مواجه بودیم به این ترتیب که در برخی موارد دستیابی به اطلاعات تفصیلی مورد نظر و نیاز محقق فقط برای دانشجویان ثبت‌نام شده دانشگاه قابل دسترسی بود و بنابراین استخراج این گونه اطلاعات برای محقق ممکن نبود. در ثبت نام تلاش شد حتی الامکان هیچ نکته قابل استفاده‌ای نادیده گرفته نشود. دیگر اینکه، در عین حال که تلاش وسیعی برای ارائه تصویری نسبتاً روشن از محتوا و ساختار فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه‌های مورد مطالعه صورت گرفت باید اذعان کرد که به دلیل عدم امکان گفت‌وگوی مستقیم با مسئولان و متولیان فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه‌های مورد بررسی، در مواردی شفافیت و دقت مطلوب در معرفی فعالیت‌ها (چه از حیث محتوا و چه از نظر نظام و ساختار حاکم بر آنها) حاصل نشد. در عین حال تأکید می‌کنیم که آنچه از طریق سایت دانشگاه‌ها به عنوان مطمئن‌ترین و به‌روزترین منبع اخذ اطلاعات قابل دستیابی بوده مورد توجه محقق قرار گرفته است.

۴- علیرغم محدودیت‌های موجود، براساس مطالعه انجام شده می‌توان ایده‌هایی مفید و قابل کاربرد در زمینه فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه‌های داخل کشور استنباط کرد:

۴-۱- فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه‌های مورد مطالعه دارای هویت کاملاً دانشجویی‌اند. چنانکه ملاحظه گردید کمیته‌ها یا انجمن‌های فعال در مسائل فرهنگی دارای بافت کاملاً یا اکثراً دانشجویی‌اند و لایه‌های مختلف مدیریتی آنها نیز عموماً از طریق سازوکارهای انتخابی توسط دانشجویان تعیین می‌شوند.

۴-۲- تأکید بر پیوند میان دانشگاه و دانشجو با جامعه و ویژگی غالب در فعالیت‌های غیر آموزشی و فوق برنامه در دانشگاه‌های مورد مطالعه بوده است. چنانکه ملاحظه شد این مضمون مکرراً در گزارش فعالیت‌ها مورد تأکید قرار گرفته است که هدف از اجرای برنامه‌های فرهنگی در دانشگاه خدمت به جامعه از طریق استخدام دانش و آموزش در زمینه رفع نیازها و کاهش دشواری‌های اجتماعی و خدمت به بخش‌های مختلف جامعه بزرگ از قبیل جوانان، دانش‌آموزان، طبقات محروم، اقلیتها و زنان است. این نکته می‌تواند برای نظام دانشگاهی ما بسیار الهام‌بخش باشد از این حیث که آموزش عالی در جامعه ما پیوند اندکی با جامعه دارد و اساساً خدمات اجتماعی جایگاه قابل اعتنائی در فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه‌های کشور ندارد. به بیان دیگر براساس یافته‌های تحقیق، فعالیت‌های فرهنگی و فوق برنامه در دانشگاه‌های مهم دنیا آن چنان وسیع تعریف شده است که اشکال متنوع خدمت‌رسانی و فعالیت‌های

انسان دوستانه و خیریه مشمول تعریف فعالیت فرهنگی واقع شده است.

۳-۴- در ادامه نکته پیشین، این موضوع قابل ذکر و تصریح است که در عموم فعالیت‌های فرهنگی، مشارکت داوطلبانه دانشجویان و دیگر اعضای اجتماع دانشگاه یک ویژگی غالب و مورد تأکید نهادهای مسئول است. بینش غالب بر فعالیت‌های فرهنگی در دانشگاه‌های مورد بررسی در این مطالعه از یک سو ایفای نقش دانشگاه و به‌طور خاص برنامه‌های فرهنگی در کاهش و حل دشواری‌ها و شکاف‌های اجتماعی است و از سوی دیگر بلوغ فکری و اجتماعی دانشجویان از طریق ارائه خدمت به جامعه در چارچوب برنامه‌های فرهنگی. این نکته می‌تواند برای متولیان امور فرهنگی در دانشگاه‌های ما از این حیث آموزنده باشد که بیشترین تلاش خود را بر جلب مشارکت داوطلبانه دانشجویان در برنامه‌ها متمرکز کنند. توفیق این زمینه مستلزم توجه دانشجویان نسبت به ضرورت و اهمیت برنامه‌ها و فعالیت‌ها، به‌ویژه با تأکید بر آثار و فواید اجتماعی برنامه‌های مورد نظر است. به‌عنوان یک پیشنهاد و براساس نتایج این تحقیق می‌توان به سیاستی اندیشید و سازوکاری فراهم آورد که مشارکت دانشجویان در برنامه‌ها در پرونده شخصی آنان ثبت و به نحوی مثلاً در زمینه مسائل شغلی و استخدامی به عنوان امتیاز رسمی لحاظ گردد. ضمناً در ارائه بورس‌های تحصیلی نیز می‌توان بر ویژگی‌های اجتماعی پروژه‌ها تأکید کرد.

۴-۴- فعالیت‌های فرهنگی می‌تواند در قالب‌های گوناگون سازماندهی شود. چنانکه در گزارش ملاحظه گردید تنوعی از برنامه‌ها شامل کمپین، کارگاه، سمینار، جلسات سخنرانی و ایجاد فرصت برای تجارب عملی در دانشگاه‌ها مورد توجه قرار می‌گیرند.

منابع و مأخذ:

- ۱- دوپویی، گزاویه (۱۳۷۴): فرهنگ و توسعه، ترجمه فاطمه فراهانی و عبدالحمید زرین قلم، مرکز انتشارات کمیسیون ملی یونسکو در ایران، تهران
- ۲- دوورژه، موریس (۱۳۷۵): روشهای علوم اجتماعی، ترجمه خسرو اسدی، انتشارات امیرکبیر، تهران
- ۳- طباطبایی، سیدمحمود؛ و دادهیر ابوعلی (۱۳۸۷): «سوگیری هنجاری و اخلاقی در پژوهش‌های دانشگاهی: مطالعه تطبیقی امور مربوط به دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های ایران»، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز، شماره ۱۸۱-۱۸۰، دوره ۴، ص ۱۸۷-۲۲۶
- ۴- فاضلی، نعمت‌الله (۱۳۸۷): فرهنگ و دانشگاه، تهران: نشر ثالث
- ۵- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (۱۳۸۱): کالاهای فرهنگی و رفتارهای ایرانیان - دفتر طرح‌های ملی
- ۶- مک کوک، استوارت (۱۳۸۱): ایجاد جامعه علمی در کشوری توسعه نیافته، ترجمه افشین جهانپنده، کتاب ماه علوم اجتماعی، مرداد و شهریور ۱۳۸۱ - شماره ۵۸ و ۵۹ (۲ صفحه - از ۸۰ تا ۸۱)
- ۷- مولکی، مایکل (۱۳۸۹): علم و جامعه شناسی معرفت، ترجمه حسین کچوئیان، تهران: نشر نی
- ۸- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (۱۳۸۶): آییننامه کانونهای فرهنگی دانشجویان

- 1-Bloor ,Geoffrey & Patrick Dawson(1994): Understanding Professional Culture in Organizational Context, Organization Studies, March 1994, vol. 15, no. 2
- 2-Girard ,Augustin(1983): Cultural development: experiences and policies, Paris, Unesco
- 3-Stemler ,Stev(2001): An Overview Of Content Analysis, Yale University
- 4-Alderson,Evan& Blaser,Robin& Coward ,Harold (1993) : Reflections on Cultural Policy: Past, Present and Future

5-Paquette,Jonathan (2012) : Cultural Policy, Work and Identity, England (Farnham) : Ashgate

سایتهای اینترنتی :

www.manchester.ac.uk
www.ox.ac.u
www.stanford.edu
www.uchicago.edu
www.yale.edu

Archive of SID

